

Dit alles heeft er noodzakelijk toegeleid, dat ook voor het meisje verder voortgezet onderwijs be-geerd wordt, ja dringend nodig is. Toen echter is een grote fout begaan: we hebben heel eenvoudig de scholen, die geheel ingericht waren op onder-wijs voor jongens, ook voor de meisjes opengezet; we hebben dezelfde boeken ook aan de meisjes ge-gewezen; we hebben ze toegelaten tot allerlei vak-scholen, die uitsluitend met jongensopleiding reken-den en we hebben geheel vergeten, dat een meisje altijd meisje blijft en in een vrouwelijk lichaam steeds een vrouwelijke ziel meedraagt. Ida Heyer-mans zegt daarvan in „Meisjesopvoeding”: „Nee, niet in gelijkheid van opvoeding ligt het paedago-gisch ideaal. Want als er verschil is tussen de manlike en vrouwelijke ziel, dan kan een jongen niet als een meisje en een meisje niet als een jon-gen worden opgevoed en zeker kan dit slechts ten koste van beiden in die jaren geschieden, waar beiden rijpen tot vollen wasdom.” En in het tijdschrift „De Vrouw”, dat door haar wordt geredi-geerd, vond ik deze uitlating:

„Voor het eerst zag ik een troep jongens regelen en overleggen, knapen op de leeftijd, die zovelen van mijn jongste leerlingen hadden of hebben. Hoe kon, vroeg ik mij af, iemand die onbevungen rond-keek, zonder vooropgezette mening, zonder het leven te willen verwringen naar de theorieën, maar de overtuiging opbouwde met de hechte ste-nen van het ervaringsmateriaal, toch ooit beweren, dat er geen verschil in zielsaanleg is tussen jon-gens en meisjes? Ik had kinderen voor me, die geen andere dan de gemengde school bezocht hadden en bijna allen uit grote nesten van jongens en meis-jes kwamen! En hoe spoorloos was die „coëdu-catie” aan hun eigenlike jongensaard voorbijge-gaan. Die jongens zaten bij elkaar na de lange dag-taak, die achter hen lag. Zij waren volkomen vrij in hun spreken en doen, want de volwassene, die bij hen zat, lette niet op hen, scheen verdiept in het eigen werk.

En ik dacht, aan een clubje meisjes onder dezelfde omstandigheden. Die jongens redeneerden vrijmoedig, doch zakelijk. Zij harrewarden niet en erkenden het zelf gekozen gezag. Zij gielden niet. Een jongen maakte alleen een grapje. Hij had op zijn „stembiljet” een naam moeten zetten en in plaats daarvan had hij de vogel getekend, die deze naam voorstelde! Hoe de grappenmaker er van de kameraden van langs kreeg!”

Aard en karakter verschillen: dat kunnen we dagelijks zien, als we met jongens en meisjes om-gaan, maar ook de aanleg is verschillend en bij de opleiding moet vooral hiermee gerekend worden.

J. C. WIRTZ CZN.

Wonder-vreemde dagen zijn het, waarin we leven. De oorlog is niet in dien zin uit, dat de vrede geteekend werd, en toch is het geen oorlog meer. Zelfs het aan generaal Foch toegeschreven plan, om den strijd te hervatten, kan dien strijd niet weer doen opleven, om de eenvoudige reden, dat er geen tegenstander, die vechten kan, meer is. Het reeds zoo diep vernederde Duitschland kan nog dieper er door zinken, dat is het eenig denkbare resultaat.

Wonder-vreemde dagen.

Wat sterk scheen en onoverwinbaar, zelfs waar het soms week, viel zoo volkomen ineen als geen mensch dit had kunnen denken.

Wat ons toescheen een groot, ondeelbaar geheel te zijn, ligt uiteen in allerlei stukken.

En toen we, bij dit alles, dat toch eindelijk tot de bezinning kwamen, dat het gevaar, 't welk ons van buiten onze grenzen beloerde, geweken was, verstierf de juichkreet, die ons naar de lippen steeg, in 't eigen oogenblik, omdat een zooveel erger ge-vaar van binnen-uit ons bedreigde.

Revolutie!

Wie is er, die niet ineenkrimpt bij den klank van dit woord?

Doch wederom: toen we ons nauwlijks bewust werden van het gevaar, was het reeds goeddeels afgewend; erkende Mr. Troelstra, dat hij zich „ver-gist” had.

En rondom zijn Vorstin schaarde zich ons volk, in een jubel, spontaner en meer algemeener dan wellicht ooit rond den troon opklonk.

Ieder weet dit; ik behoefde het hier nauwlijks te herhalen.

Maar wat nu? Zullen we nu zeggen, dat hiermee alles afgelopen is?

De voormannen op staatkundig terrein zien het anders in. „Er is een nieuwe tijd begonnen”, klinkt het allerwegen.

En ook voor de vrouw zal deze tijd van beteekenis zijn. Het vrouwenkiesrecht, waarover we soms in „Onderlinge correspondentie” discussieerden, leek ons toch nog heel ver weg. 't Was eigenlijk alles theorie. Maar nu schijnt het ineens anders.

Te Amsterdam zei Mr. Bijleveld het: „Als onze vrouwen het kiesrecht willen hebben, welnu, ze hebben het nooit meer verdiend dan nu!”

En hij had daarbij het oog op al de zorg en moeite en lijden, die haar deel was, dikwijls meer nog dan van den man, in de laatste oorlogsjaren. Doch er zijn er ook, die anders oordeelen. Pas nog schreef iemand er in dezen geest over, dat de vrouwen juist in die moeilijke jaren getoond hadden volstrekt geen gemeenschapszin te bezitten. Als ze maar hadden voor eigen gebruik, en voor eigen gezin, onverschillig op welke manier zij 't verkregen, dan liet de rest haar koud. Volgens dien schrijver dienden visites, uitvoeringen, waar men elkaar ontmoette, ja zelfs liefdadigheidsbazars er allereerst voor, om elkaar in te lichten, waar en hoe men nog aan allerlei smokkelwaar kon komen.

Zullen we nu Mr. Bijlevelt bijvallen, en in hooghartige verontwaardiging het andere, harde oordeel afwijzen? 't Was zeker het gemakkelijkst.

Maar zijn we er hier mee?

Zijn we werkelijk klaar, wanneer ons het kiesrecht, en daarmee invloed op breeder terrein, gegeven wordt? Ik bedoel nu niet alleen politiek klaar. Dat is bij zeer velen een kwestie van omgeving en opvoeding en zal dit bij velen ook steeds blijven. Een eigen overtuiging is hiermee niet uitgesloten; ik bedoel alleen maar, dat er meestal slechts enkelen, en onder de vrouwen zeer enkelen zijn, die welbewust begeeren te gaan op weinigbetreden paden.

Maar zijn we reeds persoonlijkheden? Is ons karakter al gevormd, of doen we tenminste ons best, het te vormen? Of is ons leven een aaneenrijging van dagen, gevuld met beuzelingen, waarin geen gedachte aan 't heil van anderen, geen gedachte ook aan eeuwige dingen, verheffing brengt?

„Ik ben nog te jong om te stemmen. Ik heb den tijd nog”, zegt ongetwijfeld menige lezeres van „Meisjesleven”. En dan heeft ze gelijk.

Maar wat we boven zeiden heeft met het stemrecht slechts weinig, doch met het feit, dat de invloed van de vrouw op allerlei terrein zich uitbreidt, zeer veel te maken. Want die invloed kan een gunstige zijn, maar ook een ongunstige.

En ook wanneer men betuigt: „ik beweeg me maar in een heel gewone omgeving, en ik zal wel nooit tot arbeid in breeder kring geroepen worden”, is dit een uitvlucht, die geen steek houdt. Want ieder mensch, en dus ook iedere vrouw en ieder meisje oefent invloed uit op de omgeving, waarin hij of zij verkeert en op de menschen, waarmee men in aanraking komt. Dikwijls is die invloed een onbewuste, maar tot hooger peil reikt ze, wanneer men eigen macht in dit opzicht kent en die tracht aan te wenden ten gunste van anderen. En de zegenrijkste invloed gaat wel uit van een in Christus geheiligd leven, dat het licht der eeuwig-

heid uitstraalt over aardse toestanden. En dit is iets, waartoe ook de eenvoudigste onder ons geraaken kan, wanneer ze slechts eerst geleerd heeft met al haar zonden en al haar zwakheden tot den sterken Heiland te komen, en zich door Hem te laten reinigen en heiligen.

Ook maatschappelijke stand doet hier niets af. Of waren het niet juist onze christen-arbeiders, de mannen van geen naam en schijnbaar geen invloed, die in deze moeilijke dagen door hun pal-staan in Gods kracht het revolutie-gevaar bezworen hebben? Wanneer Mr. Troelstra zich niet eens in hen en in het leger had vergist; wanneer zij bezweken waren voor de hoon en smaad, die immers steeds ruim hun deel zijn, en plaats hadden genomen in de roode gelederen, zouden we dan niet een *roode* inplaats van een *oranje*-week hebben gehad?

Daarom mag geen van onze meisjes ooit zeggen: „het maakt niet uit, wat ik ben en hoe ik denk en handel. Ik beteeken toch niets.”

Is het ook niet onder de eenvoudigen, huiselijken, dat voor een groot deel onze toekomstige moeders moeten gezocht worden? De moeders van ons volk, dat ook in de toekomst pal zal staan voor God en voor Oranje, of dat aanheffen zal de kreet der revolutie, mede naar dien die moeders het heur kinderen geleerd hebben?

Onze Vorstin, als altijd ons vóórgaande, vraagt niet in de allereerste plaats hulde voor Zich-zelve, doch vergt van ons, dat we al onze krachten zullen wijden aan den opbouw van wat verstoord en verwoest is. Later we naar haar hooren. Doch laten we bij ons zelve beginnen. En vinden we daar veel, wat nog overeind staat, doch neergeworpen moet worden, laten we dan zonder aarzelen met die afbraak beginnen. Ook al kost het moeite en pijn. Eerst voor ons-zelve de zekerheid, dat we in Christus een nieuw schepsel zijn geworden. En dan rondom ons gezien om te helpen aan alles, wat vernieuwing behoeft.

Zóó zie ik in deze wonder-vreemde dagen de taak van onze Nederlandsche vrouwen, van onze jonge meisjes ook. En wanneer we in Gods kracht die taak aanvaarden, zal God van den Hemel ons werk doen gelukken.

J. M. W.—W.

Tot de stukken, schilderijen en teekeningen, waardig bevonden om de Torenkamer, — de werk-